

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
Sędziowie:	SSA Marta Sawińska (spr.) del. SSO Wiesława Stachowiak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Alicja Karkut

po rozpoznaniu w dniu 9 stycznia 2013 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **E. N.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy

na skutek apelacji wnioskodawczyni E. N.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu

z dnia 15 lutego 2012 r. sygn. akt VIII U 1083/11

o d d a l a apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22.02.2011r. znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. odmówił E. N. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Podstawą wydania zaskarżonej decyzji było orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z dnia 08.02.2011 r. stwierdzające, że ubezpieczona nie jest niezdolna do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Od powyższej decyzji odwołała się E. N. domagając się zmiany decyzji i przyznania jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem. Odwołująca wskazała, że od wielu lat prowadzi systematyczne leczenie, a z badań lekarskich wynika, iż nie może wykonywać ani dotychczasowej pracy, ani innej pracy fizycznej.

Wyrokiem z dnia 15 lutego 2012r., sygn. akt VIII U 1083/11, Sąd Okręgowy w Poznaniu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie E. N..

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

E. N. (ur. (...)), ma wykształcenie średnie, a z zawodu jest technikiem ekonomistą. Odwołująca była uprawniona do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy do dnia 30.11.2010 r.

Przedmiotem sporu jest w sprawie niniejszej prawidłowość oceny stanu zdrowia odwołującej przez komisję lekarską ZUS, zatem Sąd powołał zespół biegłych sądowych lekarzy w składzie: ortopeda - B. S., neurolog - A. G..

Powołany zespół biegłych rozpoznał u odwołującej zmiany zwyrodnieniowo - dyskopatyczne kręgosłupa lędźwiowo - krzyżowego z protruzjami jąder miażdżystych, głównie L4-L5 i L5-S1 z rwą kulszową prawostronną w wywiadzie, zespół bólowy szyjnego odcinka kręgosłupa na tle zmian zwyrodnieniowych odcinka szyjnego kręgosłupa, kliniczne - początkowe zmiany zwyrodnieniowe stawów obwodowych, głównie biodrowych i kolanowych, bóle i zawroty głowy u osoby z dawno przebyłym urazem głowy ze wstrząśnieniem mózgu (1995 r.) - bez następstw neurologicznych.

Biegli stwierdzili, że obecnie nie występują przesłanki do dalszego orzekania u odwołującej niezdolności do pracy zarówno w związku z wypadkiem przy pracy z 1995 r. jak i z ogólnego stanu zdrowia. U odwołującej stwierdza się zadowalającą sprawność ruchową, w szczególności nie obserwuje się klinicznych wykładników dysfunkcji kręgosłupa ani stawów obwodowych, brak jest również objawów korzeniowych i objawów ubytkowych neurologicznych takim zespołom towarzyszących. Powyższe świadczy o istotnej poprawie stanu zdrowia odwołującej w porównaniu z okresami wcześniejszymi, gdy orzekano u niej częściową okresową niezdolność do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w 1995 r.

Odwołująca nie zgodziła się z końcowymi wnioskami opinii biegłych. Stwierdziła, że nieprawdą jest, że nie ma u niej upośledzenia sprawności układu ruchu, gdyż ma ona nogę krótszą o 2 cm. Nie jest także prawdą to, że nie ma zaniku mięśni, bo na prawej kończynie dolnej ma mniejszy obwód o 2 cm. Odwołująca wskazała, że ma zaburzenia czucia po prawej stronie począwszy od twarzy, a skończywszy na nodze, nie ma symetrycznego tułowia, bo ma wysunięte prawe biodro, prawą nogę ma niestabilną i w 2001 r. miała ją złamaną. Nadto odwołująca przedstawiła skierowanie do neurochirurga na konsultacje w sprawie operacji i nowy wynik badania tomografii komputerowej.

Odnosząc się do powyższego, w opinii uzupełniającej, biegli wskazali, że opisywane przez odwołującą cechy dysfunkcji narządu ruchu albo nie mają żadnego znaczenia funkcjonalnego (nieco krótsza i szczuplejsza prawa kończyna dolna bez zaburzeń chodu i innych zaburzeń funkcjonalnych), albo są opisem subiektywnie odczuwanych przez nią dolegliwości bez korelacji z zadowalającym stanem przedmiotowym, z zadowalającym stanem narządu ruchu, stąd również z tego powodu brak podstaw do orzekania niezdolności do pracy w jakimkolwiek stopniu. Biegły neurolog zauważył, że uznanie odwołującej 6 lat temu za okresowo częściowo niezdolną do pracy sugerowało możliwość istotnej długookresowej poprawy stanu zdrowia, inaczej orzeczono by wówczas u niej trwałą niezdolność do pracy.

Ostatecznie biegli stwierdzili, że brak jest obecnie przesłanek do dalszego orzekania u odwołującej niezdolności do pracy zarówno w związku z wypadkiem przy pracy jak i z ogólnego stanu zdrowia. U odwołującej stwierdza się zadowalającą sprawność ruchową, w szczególności nie obserwuje się klinicznych wykładników dysfunkcji kręgosłupa ani stawów obwodowych, brak jest również objawów korzeniowych i objawów ubytkowych neurologicznych takim zespołom towarzyszących. Powyższe świadczy też o istotnej poprawie stanu zdrowia odwołującej.

Opierając się na opinii biegłych, Sąd stwierdził, że odwołująca nie jest osobą niezdolną do pracy.

Na rozprawie w dniu 23.11.2011 r. odwołująca stwierdziła, że jej stan zdrowia pogorszył się, a mimo to została ona uznana za osobę zdolną do pracy.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ZUS oraz dokumentów przedłożonych do akt sprawy w tym głównie opinii lekarzy sądowych.

Mając na uwadze powyższe oraz przepisy ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. 02.199.1673 z późn. zm.) i przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 98.162.1118 z późn. zm.), Sąd Okręgowy

uznał, że odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie. E. N. nie spełnia przesłanki nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, bowiem nie jest niezdolna do pracy ani w związku z wypadkiem 1995r., ani nawet z ogólnego stanu zdrowia. Sąd I instancji, wskazał, że o powyższym zadecydowało postępowanie dowodowe, w którym w celu ustalenia okoliczności spornych, Sąd posiłkował się wiedzą specjalistyczną (art. 278 § 1 k.p.c.). Wobec jednoznaczności materiału dowodowego opartego na wiedzy specjalistycznej orzeczenie Sądu nie mogło być inne.

Z tych względów, Sąd Okręgowy działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. wniesione odwołanie jako bezzasadne oddalił.

Powyższy wyrok w całości apelacją z dnia 3 kwietnia 2012r. zaskarżyła E. N. reprezentowana przez radcę prawnego. Apelująca zarzuciła Sądowi I instancji uznanie za wiarygodną oraz odpowiadającą rzeczywistości i wynikającymi z aktualnych badań stanu zdrowia Odwołującej opinię powołanych w sprawie biegłych neurologa oraz ortopedy z dnia 12.05.2011r., podczas gdy opinia wydana została bez wskazania czy zostały zrobione jakiegokolwiek badania powódki, omówienia jakie konkretnie badania i wyniki zostały wzięte pod uwagę i jak ocenione. Nie uwzględnienie zarzutów powódki co do braku wykonania aktualnych podstawowych badań mających wpływ na obraz jej zdrowia doprowadziło Sąd do błędnych ustaleń faktycznych, na których oparto zaskarżony wyrok, polegających na przyjęciu, iż stan zdrowia Odwołującej nie pozwala na uznanie jej za niezdolną do pracy w świetle ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wskazując na powyższe, apelująca wniosła o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku w całości oraz uwzględnienie odwołania E. N. i przyznanie jej renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy;
- 2) uzupełnienie materiału dowodowego i dopuszczenie w postępowaniu apelacyjnym dowodu z opinii nowego zespołu biegłych na okoliczność aktualnego stanu zdrowia Odwołującej.

Względnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, w szczególności zaś poprzez powołanie dowodu z opinii biegłych w innym składzie.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje.

Zarzuty apelacji są bezzasadne, a zatem podlega ona oddaleniu.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji przeprowadził wyczerpujące postępowanie dowodowe, a zebrany materiał, w brew twierdzeniom apelacji, poddał wszechstronnej ocenie z zachowaniem granic swobodnej oceny dowodów przewidzianej przez art. 233 § 1 k.p.c. Na tej podstawie Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, które tutejszy Sąd w pełni podziela i przyjmuje za własne bez potrzeby ponownego ich przytaczania.

Bez względu na powyższe, Sąd Apelacyjny postanowił, w celu pełnego wyjaśnienia spornej, w niniejszym postępowaniu kwestii, w związku ze złożoną przez odwołującą nową dokumentacją medyczną oraz zgłoszonymi zastrzeżeniami do sporządzonych przed Sądem I instancji opinii, na podstawie art. 382 k.p.c. przeprowadzić uzupełniające postępowanie dowodowe. W związku, z powyższym Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z opinii tego samego zespołu biegłych sądowych którzy wydali pierwotną opinię w sprawie na okoliczność: czy przedstawiona jako załącznik do pisma wnioskodawczyni z dnia 5 lipca 2012r. dokumentacja medyczna ma wpływ na złożone w sprawie opinie.

W opinii zakończonej w dniu 15 listopada 2012r. powołani w sprawie biegli wskazali, że odwołująca przedłożyła:

- 1) wynik badania MR odcinka lędźwiowego kręgosłupa z dnia 1 czerwca 2012 r. - lewostronna skolioza, niestabilność przednia na poziomie L3-L4 (3 mm) oraz tylna na poziomie L5-S1 (ok. 5-6 mm), osteofity krawędziowe trzonów kręgowych, obniżenie wysokości krążków międzykręgowych L2-L3, L3-L4 i L5-S1, wielopoziomowe zmiany

zwyrodnieniowe krążków międzykręgowych na poziomach od L2-L3 do L5-S1, prawoboczna przepuklina krążka międzykręgowego L2-L3 z modelowaniem korzenia nerwowego L2 oraz podchrzęstnymi zmianami zwyrodnieniowymi trzonów kręgowych, wypuklina krążka międzykręgowego L3-L4 modelująca korzeń nerwy L3 w prawym otworze międzykręgowym, szerokopodstawna wypuklina/przepuklina krążka międzykręgowego L4-L5 w części paracentralnej lewej wpuklająca się do kanału kręgowego na głębokość 7-8 mm, na tym poziomie zwężenie obu zachyłków bocznych kanału kręgowego z modelowaniem zwojów nerwowych L5 oraz prawego korzenia nerwowego w otworze międzykręgowym, osteofit z tylnej krawędzi trzonu L4 może modelować lewy korzeń nerwy L4 w otworze międzykręgowym, szerokopodstawna wypuklina krążka międzykręgowego L5-S1 wraz z osteofitem krawędzi trzonu L5 zwężająca lewy otwór międzykręgowy z modelowaniem korzenia nerwowego L5 z możliwością modelowania prawego korzenia nerwowego L5 w odcinku pozaotworowym;

2) wynik badania EMG z dnia 31 maja 2012 r. - cechy uszkodzenia prawego korzenia rdzeniowego L5 z ubytkiem czynnych włókien ruchowych nerwu strzałkowego prawego;

3) wynik konsultacji neurochirurgicznej z dnia 28 czerwca 2012 r. - stan po urazie kręgosłupa w 1995 r. s w badaniach pracownianych progresja zmian zwyrodnieniowych w kręgosłupie lędźwiowo-krzyżowym, skolioza, niestabilność kręgosłupa L3-L4, L5-S1, uszkodzenie nerwu strzałkowego prawego (przed wypadkiem nie było dolegliwości z kręgosłupa, wymaga stałego leczenia).

Biegli wskazali również, że powtórnie przeanalizowali całość wcześniejszej dostępnej im dokumentacji medycznej zawartej w aktach sprawy. Biegli stwierdzili, że nie negują obecności u odwołującej zmian zwyrodnieniowych odcinka lędźwiowo-krzyżowego kręgosłupa, które zresztą rozpoznawali i opisywali w swojej opinii sądowej z dnia 12 maja 2011 r. oraz w jej uzupełnieniu z dnia 28 listopada 2011r.; progresja tych zmian w miarę upływu czasu jest typowa z uwagi na procesy starzenia się układu kostno-stawowego, twierdzą natomiast, że właśnie wielopoziomowość tych zmian, obejmujących również odcinek szyjny kręgosłupa oraz duże stawy kończyn dolnych, przeczy ich pourazowemu charakterowi, a przemawia za samoistnymi procesami starzenia się układu kostno-stawowego.

Biegli stwierdzili ponadto, że w trakcie przeprowadzonego przez nich osobistego badania przedmiotowego neurologicznego i ortopedycznego - pomimo istniejących wielopoziomowych zmian zwyrodnieniowo-dyskopatycznych kręgosłupa - nie stwierdzili klinicznych cech istotnego upośledzenia sprawności organizmu odwołującej, w szczególności nie obserwowali obiektywnych wykładników dysfunkcji kręgosłupa, stawów obwodowych, objawów zespołu korzeniowego czy też istotnych funkcjonalnie objawów ubytkowych neurologicznych; stąd ich wniosek końcowy - brak dalszej długotrwałej niezdolności do pracy zarówno w związku z wypadkiem przy pracy z 1995r. jak i z ogólnego stanu zdrowia.

Reasumując, biegli łącznie i zgodnie w całości podtrzymali treść swojej opinii sądowej z dnia 12 maja 2011 r. oraz jej uzupełnienia z dnia 28 listopada 2011r.; w odpowiedzi zaś na pytanie Sądu stwierdzili, że dołączona pismem procesowym z dnia 5 lipca 2012 r. dodatkowa dokumentacja medyczna nie ma wpływu na treść i wnioski przywołanej powyżej opinii sądowej i jej uzupełnienia

Rozważania własne rozpocząć należy od przytoczenia przepisów prawa materialnego mających zastosowanie w sprawie ze wskazaniem, że również Sąd I instancji mał ich brzmienie na uwadze.

Przepis art. 6 ust.1. pkt. 6 ustawy z dnia 30 października 2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2002r., Nr 199 póź. 1673) stanowi, że z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej. Przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty rodzinnej i dodatku do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego, do ustalenia wysokości tych świadczeń oraz ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy (art. 17 ust. 1 ww. ustawy). Świadczenia te przysługują niezależnie od długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową (art.

17 ust. 2). Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, przywraca się w razie ponownego powstania tej niezdolności bez względu na okres, jaki upłynął od ustania prawa do renty (art. 17 ust. 4).

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009r, Nr 153, późn. 1227 z późn. zm.) w zw. z art. 17 ust. 1 cyt. ustawy wypadkowej, niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu (art. 12 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, a częściowo niezdolną do pracy - osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a nadto możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Trwałą niezdolność do pracy orzeka się, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy, a okresową niezdolność do pracy - jeżeli istnieją rokowania odzyskania zdolności do pracy (art. 13 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W świetle powyższego zarzuty apelacji, sprowadzające się jedynie do odmiennej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie mogły prowadzić do zmiany bądź uchylecia zaskarżonego wyroku. Sąd I instancji powołując biegłych sądowych odpowiadających specjalizacją z zakresu schorzeń, na które cierpi po doznanym wypadku odwołujący i które były podstawą wcześniejszego przyznania renty, w pełni wypełnił obowiązek wynikający z art. 278 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny stwierdza, że biegli sądowi dysponowali niezbędną wiedzą i doświadczeniem zawodowym, a sporządzone przez nich opinie zostały wydane w oparciu o badania przedmiotowe, uwzględniały całość zgromadzonej dokumentacji lekarskiej, a nadto zawierały logiczne i rzeczowe uzasadnienia, co pozwalało na ich ocenę przez pryzmat art. 233 § 1 k.p.c. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie było żadnych przesłanek do kwestionowania wiarygodności opinii biegłych sądowych i ich przydatności do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Sąd Apelacyjny wskazuje, że Sąd Okręgowy miał na uwadze zastrzeżenia odwołującej do pierwotnie sporządzonej przez biegłych opinii. Sąd zobowiązał biegłych do ustosunkowania się do zarzutów, a wobec ich jednoznaczności oraz przydatności w zakresie wyjaśnienia zarzutów, trafnie uznał, że są one wystarczające.

Sąd Apelacyjny uznał, że sporządzone w toku postępowania przed Sądem I instancji oraz Sądem Apelacyjnym opinie stanowiły wystarczającą podstawę ustaleń faktycznych. Skoro zatem zarzuty apelacji sprowadzały się jedynie do negowania ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego opartych na wiedzy biegłych sądowych, podlega ona oddaleniu. Sąd Apelacyjny podkreśla, że opinia biegłych podlega ocenie na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonej w niej wniosków (postanowienie Sądu Najwyższego, z dnia 7 listopada 2000r., sygn. i CKN 1170/98 – publ. OSNC 2001/4/64). Wskazać, zatem należy, że wszyscy powołani w niniejszej sprawie, przez Sądy obu instancji, biegli stwierdzili, że odwołująca nie jest chociażby częściowo niezdolna do pracy zgodnej z posiadaniem wykształceniem i kwalifikacjami w związku z wypadkiem z 1995r. Potwierdzeniem powyższego była wydana w postępowaniu dowodowym, przeprowadzonym przez Sąd Apelacyjny, opinia biegłych sądowych lekarzy, która jednoznacznie potwierdziła wydane wcześniej opinie.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd I instancji słusznie uczynił, że sporządzonej w toku postępowania dowodowego opinii biegłych sądowych, podstawę ustaleń faktycznych. Nadto, po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłych w przedmiocie wpływu nowej dokumentacji medycznej na pierwotnie wydaną opinię w sprawie nie było

żadnych przesłanek do kwestionowania ich wiarygodności i przydatności. Przy takiej jednoznaczności materiału dowodowego Sąd Apelacyjny nie widział konieczności prowadzenia dalszego postępowania dowodowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny działając na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji niniejszego wyroku.

del.SSO Wiesława Stachowiak SSA Iwona Niewiadowska-Patzer SSA Marta Sawińska